

Obywatelskie Forum Legislacji

Warszawa, 15 października 2015 r.

KOMUNIKAT

OBYWATELSKIEGO FORUM LEGISLACJI

w sprawie

odpowiedzi Komitetów Wyborczych na pytanie **Obywatelskiego Forum Legislacji** o ich stanowisko odnośnie sposobu organizacji procesu legislacyjnego w Polsce, w tym szczególnie organizacji pracy nad rządowymi projektami ustaw oraz udziału obywateli i organizacji społecznych w tym procesie.

I. Zapytanie skierowane do Komitetów Wyborczych

Obywatelskie Forum Legislacji (dalej: OFL), działające przy Fundacji im. S. Batorego, od lat podejmuje inicjatywy na rzecz poprawy jakości stanowionego prawa, zapewnienia należytej transparentności i przejrzystości procesu legislacyjnego, a także poprawy stopnia partycypacji obywateli i ich organizacji w tym procesie. W ramach prowadzonych działań pod koniec kadencji parlamentu OFL zwrócił się do wszystkich zarejestrowanych ogólnopolskich komitetów wyborczych o ustosunkowanie się do najistotniejszych problemów procesu stanowienia prawa.

Przedmiotem zapytania, z którym zwróciliśmy się do Komitetów Wyborczych w 2015 r., była prośba o przedstawienie preferowanej przez Komitet procedury legislacyjnej dotyczącej rządowych projektów ustaw oraz roli organizacji obywatelskich w tym procesie.

W dniu 11 września 2015 r. wystosowaliśmy odpowiednie zapytanie od następujących Komitetów Wyborczych:

- Komitet Wyborczy KORWiN,
- Komitet Wyborczy Wyborców "Kukiz'15",
- Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru,
- Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość,
- Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP,
- Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe,
- Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD + TR + PPS + UP + Zieloni,
- Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica.

W dniu 2 października 2015 r. wystosowaliśmy analogiczne zapytanie również do:

- Komitetu Wyborczego Partii „Razem”¹.

---

¹ Wysyłając pytania 11 września nie było jeszcze pewne, które komitety rejestrują swoje listy ogólnopolskie (termin rejestracji upływał 15.09.). W wyborze adresatów kierowaliśmy się wynikami sondaży. Stąd też do pierwszej puli nie włączyliśmy KW Partii Razem. Brak ten nadrobiliśmy 2 października.

Obywatelskie Forum Legislacji

W zapytaniu przedstawionym Komitetom Wyborczym, poza zasadniczą kwestią związaną z zadaniem pytaniem, OFL zdecydowało się ponadto zaprezentować stanowisko organizacji obywatelskich wobec procesu stanowienia prawa, w tym podstawowe standardy konsultacji publicznych, a także zrecenzować najistotniejsze zmiany dotyczące procesu stanowienia prawa wprowadzone w okresie mijającej kadencji parlamentu.

Zapytania zostały wysłane na adres Komitetów Wyborczych w formie listu tradycyjnego, a także – jeśli Komitet wskazał osobny adres internetowy do doręczeń – w formie elektronicznej.

II. Stanowiska uzyskane od Komitetów Wyborczych

Do dnia 15 października 2015 r. OFL uzyskało stanowiska następujących Komitetów Wyborczych (kolejność wedle daty wpływu):

- Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD + TR + PPS + UP + Zieloni (odpowiedź w formie elektronicznej z dn. 24 września 2015r.),
- Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość (odpowiedź listem tradycyjnym z dn. 24 września 2015 r.),
- Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru (odpowiedź w formie elektronicznej z dn. 28 września 2015 r.),
- Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe (odpowiedź w formie elektronicznej z dn. 28 września 2015 r.),
- Komitetu Wyborczego Partii „Razem” (odpowiedź w formie elektronicznej z dn. 9 października 2015 r.).
- Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP (odpowiedź w formie elektronicznej z dn. 14 października 2015 r.).

III. Analiza stanowisk Komitetów Wyborczych

Poprzedzając analizę nadesłanych stanowisk należy zauważyć, że nie wszystkie Komitety Wyborcze, do których skierowano zapytanie, zdecydowały się na nie odpowiedzieć. Brak stanowiska Komitetu Wyborczego – w ocenie OFL – także ma znaczenie dla wyników przeprowadzonego badania. Wyraźnie wskazuje ona bowiem na małą wagę, jaką dany Komitet przywiązuje do sformułowanych w zapytaniu problemów pojawiających się w procesie stanowienia prawa, a także jego społecznej kontroli.

Do OFL nie wpłynęły, mimo wielokrotnie ponawianych monitów ze strony OFL, odpowiedzi od następujących Komitetów Wyborczych:

- Komitet Wyborczy KORWiN,
- Komitet Wyborczy Wyborców "Kukiz'15",

Adres: Obywatelskie Forum Legislacji Fundacja im. Stefana Batorego
00-215 Warszawa, ul. Sapiieżyńska 10 a, tel. 22 536 02 58 gkopinska@batory.org.pl
http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/przejrzystosc_w_procesie_stanowienia_prawa_1

Obywatelskie Forum Legislacji

- Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica.

W związku z powyższym przyjmujemy, że **komitety te nie mają swojego zdania na temat preferowanego kształtu procesu stanowienia prawa oraz pozycji organizacji obywatelskich w tym procesie, bądź uznają swój udział w publicznej dyskusji na ten temat za zbędny.**

Po analizie treści przedstawionych stanowisk należy zauważyć, że:

- większość Komitetów Wyborczych deklaruje, że co do zasady popiera tezy sformułowane w zapytaniu OFL lub formułuje tezy podobne (KW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni, KW Partii „Razem”, KW Nowoczesna Ryszarda Petru, KW Polskie Stronnictwo Ludowe);
- niektóre Komitety uznały za konieczne rozpoczęcie prac nad ustawą o procesie stanowienia prawa, w której zostałyby uregulowane kwestie dotyczące konsultacji publicznych (KW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni, KW Polskiego Stronnictwa Ludowego), bądź prace takie uznają za warte rozważenia (KW Nowoczesna Ryszarda Petru). Jeden z Komitetów opowiada się za wprowadzeniem zmian konstytucyjnych (KW Prawo i Sprawiedliwość);
- interesującą i wnikliwą analizę (choć odnoszącą się głównie do sejmowego etapu tworzenia prawa, podczas gdy zapytanie OFL dotyczyło przede wszystkim etapu rządowego), przedstawił KW Prawa i Sprawiedliwości. Warto się do niej odnieść szerzej, gdyż sformułowano w niej szereg zasadniczo słusznych tez dotyczących marginalizowania roli opozycji parlamentarnej i inicjatyw obywatelskich w parlamentarnej fazie prac ustawodawczych. Komitet deklaruje m.in. konieczność stworzenia przepisów pozwalających na *„bardziej wnikliwe i dłuższe procedowanie projektów obywatelskich, a które jednocześnie nie doprowadziłoby do paraliżu w sprawach istotnych z punktu widzenia państwa.”* (s.2), czy procedowanie projektów ustaw podatkowych i ustaw dotyczących samorządu terytorialnego *„w szczególnym trybie, wzorowanym na trybie postępowania z projektami kodeksów,”* (s.5), co ma służyć poprawie jakości tych ustaw. Na uwagę zasługuje także teza dotycząca zasad organizacji wysłuchania publicznego, zgodnie z którą powinno ono zostać zorganizowane na wniosek 1/3 składu komisji sejmowej (s.5). Z drugiej jednak strony Komitet formułuje tezy dyskusyjne – deklaruje np. potrzebę dodania do art. 125 Konstytucji RP przepisu ust. 6, *„zgodnie z którym nie można przeprowadzić referendum ogólnokrajowego w sprawie zmian w Konstytucji, budżetu państwa, udziału w operacjach militarnych i obronności państwa oraz amnestii”*. (s.3);
- wnikliwe stanowisko przedstawił także KW Nowoczesna Ryszarda Petru. Zasługuje ono również na szersze omówienie. Komitet podkreśla, że *„postulat prostego i transparentnego prawa jest jednym z kluczowych postulatów reprezentowanego przez nas Komitetu Wyborczego.”*. Do wartych rozważenia zasad, których wprowadzenie postuluje Komitet, należą:
  - ✓ ustawowa regulacja organizowania oraz przebiegu konsultacji publicznych,
  - ✓ sprecyzowanie chwili rozpoczęcia konsultacji publicznych,
  - ✓ sprecyzowanie tworzenia OSR (OSR na wczesnym etapie prac legislacyjnych oraz OSR ex post),

Adres: Obywatelskie Forum Legislacji Fundacja im. Stefana Batorego

00-215 Warszawa, ul. Sapieżyńska 10 a, tel. 22 536 02 58 gkopinska@batory.org.pl

http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/przejrzystosc_w_procesie_stanowienia_prawa_1

Obywatelskie Forum Legislacji

- ✓ wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie organizowania i przebiegu konsultacji publicznych (e-konsultacje),
  - ✓ wprowadzenie obowiązku ustosunkowywania się ustawodawcy do uwag i wniosków zgłoszonych w toku konsultacji publicznych,
  - ✓ doprecyzowanie i skoordynowanie przebiegu procesu legislacyjnego na poziomie ministerialnym (uwzględnienie standardów wynikających z ustawy o działach administracji rządowej),
  - ✓ poprawa dostępu obywateli do informacji publicznej.
- Na ważne problemy dotyczące procesu stanowienia prawa zwraca też uwagę KW Partii „Razem”. Komitet ten zauważa, że *„konsultacje publiczne nie powinny być traktowane jako element legitymizujący działania władzy. Muszą być przeprowadzane w taki sposób, aby strona społeczna była traktowana jako równorzędny partner w dyskusji, zdolny do współtworzenia procesów legislacyjnych. Konsultacje powinny być dostępne dla wszystkich obywateli i obywaterek, mieć otwarty i jawny charakter, a odpowiedzialny za nie organ powinien mieć obowiązek odpowiedzi na zgłoszone uwagi. Udostępnianie dokumentów w BIP powinno być obowiązkowe, (...). organy czuwające nad partycypacją powinny korzystać z różnych form i metod, aby obywatele i obywatelki mogli w pełni mieć dostęp do etapów tworzonego obecnie prawa.”*

IV. Wnioski

Przeprowadzone przez OFL badanie opinii Komitetów Wyborczych na tematy istotne dla procesu stanowienia prawa w Polsce oraz partycypacji obywatelskiej w tym procesie, prowadzi do następujących wniosków:

- **Nie wszystkie Komitety Wyborcze przywiązują należyłą wagę do dialogu z obywatelami.** Jest to zjawisko niepokojące, tym bardziej, że badanie przeprowadzono u progu wyborów parlamentarnych, kiedy organizacjom politycznym powinno w sposób szczególny zależeć na dialogu społecznym. Tymczasem spośród 9 Komitetów Wyborczych, do których zwrócono się z zapytaniem, aż w 3 przypadkach – pomimo monitów ze strony OFL – Komitety w ogóle nie udzieliły odpowiedzi.
- **Komitety Wyborcze nie posiadają odpowiedniego zaplecza eksperckiego lub stoją na stanowisku – błędnym – że problematyka związana z systemowymi problemami stanowienia prawa w okresie wyborczym nie wymaga eksperckiej analizy.** W przypadku 3 spośród 5 stanowisk Komitety Wyborcze ograniczyły się bowiem jedynie do krótkiego i bardzo ogólnego opisu (1-2 strony), z którego co do zasady wynika, że w procesie legislacyjnym występują nieprawidłowości, które nie powinny mieć w nim miejsca. Głębokość analizy dokonanej przez Komitety Wyborcze jest w tym zakresie niewystarczająca.
- **Jedynie dwa Komitety Wyborcze (KW Prawo i Sprawiedliwość, KW Nowoczesna Ryszarda Petru) przedstawiły stanowiska, których autorzy dokonali głębszej analizy procesu**

Adres: Obywatelskie Forum Legislacji Fundacja im. Stefana Batorego

00-215 Warszawa, ul. Sapieżyńska 10 a, tel. 22 536 02 58 gkopinska@batory.org.pl

http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/przejrzystosc_w_procesie_stanowienia_prawa_1

Obywatelskie Forum Legislacji

---

stanowienia prawa, zdiagnozowali jego podstawowe mankamenty i określili kierunki preferowanych zmian normatywnych.

Opracowanie:

dr Tomasz Zalasiński

Na stronie

http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/przejrzystosc_w_procesie_stanowienia_prawa_1/wydarzenia_2 znajdują się:

- 1) List OFL wysłany do komitetów wyborczych,
- 2) Stanowisko Koalicyjnego Komitetu Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD + TR + PPS + UP + Zieloni,
- 3) Stanowisko Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość,
- 4) Stanowisko Komitetu Wyborczego Nowoczesna Ryszarda Petru,
- 5) Stanowisko Komitetu Wyborczego Polskie Stronnictwo Ludowe,
- 6) Stanowisko Komitetu Wyborczego Partii „Razem”.

Obywatelskie Forum Legislacji działa przy Fundacji im. Stefana Batorego od 2008 roku. W jego skład wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych, kancelarii prawnych, środowiska akademickiego oraz lobbyści. Celem Forum są działania na rzecz poprawy jakości prawa, transparentności procesu jego stanowienia oraz poszerzenia partycypacji obywateli w tym procesie. Więcej o Forum można przeczytać na stronie:

http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/przejrzystosc_w_procesie_stanowienia_prawa_1

Adres: Obywatelskie Forum Legislacji Fundacja im. Stefana Batorego

00-215 Warszawa, ul. Sapieżyńska 10 a, tel. 22 536 02 58 gkopinska@batory.org.pl

http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/przejrzystosc_w_procesie_stanowienia_prawa_1